

VÝCHODISKA POZICE ČESKÉ REPUBLIKY PRO JEDNÁNÍ O REFORMĚ ROZPOČTU EU - SHRNUÍ POZICE ČR

KVĚTEN 2010

Česká republika je přesvědčena, že reforma rozpočtu EU a následující finanční perspektiva začínající rokem 2014 by měly přinést změnu výdajových priorit rozpočtu EU. Rozpočet EU by se měl především orientovat na financování politik podporujících růst a konkurenceschopnost EU ve světě a na zajištění vnitřní soudržnosti EU. Česká republika bude i nadále prosazovat, aby zůstal zachován relativní objem evropského rozpočtu ve výši přibližně 1 % HND EU. Z důvodu zajištění konzistentnosti a vyváženosti pozice ČR k budoucímu rozpočtu EU je proto zapotřebí, aby si ČR vedle prioritních oblastí, na které bude požadovat posílení evropských prostředků, určila také ty výdajové politiky, u kterých akceptuje zachování či snížení výdajů z rozpočtu Unie.

Obecně k budoucnosti rozpočtu EU

Česká republika bude prosazovat, aby veškeré výdaje evropského rozpočtu byly vynakládány v souladu s principem subsidiarity a proporcionality, kdy z rozpočtu EU mají být financovány pouze ty priority, které zajišťují dostatečnou evropskou přidanou hodnotu a které nelze efektivně zajistit národním financováním.

ČR bude usilovat o zachování současného sedmiletého cyklu programování i pro příští finanční období. Sedmileté období zajišťuje střednědobou jistotu pro subjekty ohledně výše dostupných zdrojů a neměnnosti podmínek pro čerpání a přispívá tím k efektivní implementaci víceletých programů. ČR se domnívá, že současné mechanismy flexibility zakotvené v evropském rozpočtu jsou dostatečné a umožňují adekvátním způsobem reagovat na nepředvídatelné události. ČR nebude podporovat případné návrhy na vytvoření nových nástrojů ani na rozvolnění současných pravidel platných pro jejich využívání.

Příjmová strana rozpočtu

Česká republika bude prosazovat, aby systém vlastních zdrojů byl jednoduchý, transparentní a spravedlivý. V souladu s těmito kritérii bude ČR usilovat o to, aby rozpočet EU byl financován výhradně tradičními vlastními zdroji a zdrojem založeným na HND. Zdroj založený na DPH by měl být zrušen, neboť je v rozporu jak se zásadou spravedlnosti odvodů, tak jednoduchosti. Podíl jednotlivých členských států na financování rozpočtu musí dle ČR odrážet jejich schopnost platit. S cílem zajistit průhledný a spravedlivý systém vlastních zdrojů rozpočtu EU bude ČR prosazovat odstranění veškerých korekcí a nezavádění nových a nebude podporovat vytvoření všeobecného korekčního mechanismu. Současně nebude podporovat zavádění nových vlastních zdrojů založených na daňových odvodech, neboť by samy o sobě nezajistily dostatečné příjmy rozpočtu a dodatečně by jenom zkomplikovaly příjmovou stranu rozpočtu.

Politika soudržnosti

ČR vidí základní přidanou hodnotu evropské politiky soudržnosti v podpoře méně vyspělých regionů a členských států (cíl Konvergence), které nedisponují dostatečnými prostředky pro financování svého rozvoje a které díky prostředkům z kohezní politiky EU mohou lépe využívat výhod vnitřního trhu EU.

- ČR prosazuje, aby politika soudržnosti EU byla i nadále jednou z hlavních výdajových priorit evropského rozpočtu, neboť představuje klíčovou evropskou politiku přispívající k harmonickému rozvoji EU, a aby se financování politiky soudržnosti EU primárně soustředilo na podporu stávajícího cíle Konvergence – tzn. zaostávajících regionů a méně vyspělých členských států EU.
- ČR vnímá silící tlaky na omezení podílu výdajů EU určených na politiku soudržnosti a uvolnění prostoru v rozpočtu EU pro financování nových priorit. Pokud by byl předložen návrh na lepší zacílení prostředků cíle 2, např. prostřednictvím systému tzv. přechodných regionů, ČR by takový návrh podpořila. Jedná se o regiony dosahující úrovně 75 až maximálně 100 % HDP/obyv. průměru EU, pro které by se využil model degresivní podpory, který by nahradil dosavadní nesystémové ad hoc podpory pro přechodné regiony. Současně by ČR mohla podpořit zavedení flexibility spočívající v možnosti využití evropských prostředků určených pro méně vyspělé regiony také v bohatších regionech daného státu.
- ČR bude proto podporovat maximální míru koncentrace prostředků na podporu cíle Konvergence a případných přechodných režimů.
- ČR souhlasí se zachováním současné koncepce cíle Evropská územní spolupráce a se zachováním jeho stávajícího podílu na alokacích politiky soudržnosti EU, případné navýšení prostředků na tento cíl by mělo být ve prospěch přeshraniční spolupráce, která přináší konkrétní hmatatelné efekty v území.
- ČR bude prosazovat, aby byla zachována rozdílná úroveň spolufinancování z evropských fondů v méně vyspělých regionech cíle Konvergence a ve vyspělejších regionech EU.
- ČR podporuje zachování současných kritérií uznatelnosti pro cíl Konvergence na úrovni 75 % HDP/obyv. v případě regionů na úrovni NUTS II a 90 % HND/obyv. průměru EU pro čerpání členských států z Fondu soudržnosti. ČR nebude podporovat jakékoliv doplnění kritérií uznatelnosti o dodatečné ukazatele, které by zohledňovaly specifika jednotlivých regionů či další faktory mající vliv na vývoj regionů.
- ČR je přesvědčena, že řešení nových výzev a dosahování cílů Strategie Evropa 2020 by mělo v souladu s principem subsidiarity primárně spadat do pravomocí členských států. ČR uznává, že politika soudržnosti bude i nadále přispívat k plnění cílů strategie Evropa 2020 a k řešení nových výzev, jejím primárním cílem by však mělo být i nadále snižování disparit v úrovni rozvoje regionů a členských států.

Zemědělství

ČR spatřuje v revizi rozpočtu příležitost, jak Společnou zemědělskou politiku (SZP) dále modernizovat a přizpůsobit její fungování tak, aby lépe reagovala na aktuální výzvy. ČR bude především důrazně požadovat srovnání podmínek mezi jednotlivými státy EU. V zájmu ČR je také zachování SZP jako společné politiky, zvýšení její funkčnosti a efektivity a omezení přílišné regulace.

- Reforma SZP musí být komplexní a musí vést k posílení konkurenceschopnosti evropského zemědělství a jeho větší tržní orientaci. Zemědělci musí být schopni zajistit si dostatečný příjem prodejem komodit a zpracovaných výrobků na trhu.
- S ohledem na zájem ČR uvolnit prostor v rozpočtu EU pro financování nových priorit EU přispívajících k posílení konkurenceschopnosti celé EU a při zohlednění očekávaného výhledu její čisté pozice vůči rozpočtu EU bude ČR podporovat další postupné snižování objemu výdajů na SZP. Nezbytným předpokladem pro to, aby tento pokles nevedl k dalším distorzím, je nastavení rovných podmínek včetně úrovně přímých plateb pro všechny farmáře.

- Současně je nezbytné dále pokračovat v podmíněnosti vyplácení zemědělských podpor dodržováním požadavků v oblasti ochrany životního prostředí, pohody zvířat a kvality a bezpečnosti potravin, avšak ve zjednodušené podobě.
- Pokud jde o zdroj financování, ČR bude požadovat, aby přímé platby a tržní opatření zůstaly i nadále plně hrazeny z rozpočtu EU. Nebude tedy podporovat žádné návrhy na zavedení spolufinancování z národních veřejných zdrojů. Tržní opatření by měla být transformována na skutečnou bezpečnostní síť.
- ČR bude podporovat další posilování významu politiky rozvoje venkova jakožto klíčového nástroje pro zvýšení konkurenceschopnosti zemědělského sektoru (podpora inovací, zlepšování kvality zemědělských výrobků, modernizace zemědělských podniků) a pro podporu udržitelného rozvoje venkovských oblastí (plnění mimoprodukčních funkcí zemědělství, včetně péče o krajinu a podpora diverzifikace činností).
- Politika rozvoje venkova by také měla stimulovat zemědělce k širšímu využívání pojištění a jiných komerčních nástrojů zmírňujících dopady kolísavosti cen zemědělských komodit na jejich příjmy.
- ČR bude usilovat o urychlené dokončení rozvojového kola jednání WTO z Dohy a bude klást důraz na dosažení ambiciózního výsledku. Od třetích států dovážejících své produkty do EU by však mělo být vyžadováno dodržování srovnatelné úrovně standardů jako po producentech z EU.
- Klíčovým faktorem pro budoucnost evropského zemědělství bude také podpora výzkumu, vývoje a inovací a následné zavádění jejich výsledků do zemědělské praxe.

Konkurenceschopnost

Česká republika bude prosazovat, aby rozpočet EU hrál v podpoře konkurenceschopnosti EU rostoucí úlohu, evropské financování musí však respektovat zásadu evropské přidané hodnoty. Na evropské úrovni považuje ČR za hlavní nástroj posilování konkurenční schopnosti EU dokončení liberalizace vnitřního trhu včetně dodržování pravidel hospodářské soutěže a vytváření příznivého podnikatelského prostředí pro evropské firmy.

- Evropská unie má dle ČR v oblasti výzkumu a vývoje zajišťovat zejména vyšší koordinaci evropského výzkumu, a to prostřednictvím společného programování vědecko-výzkumných aktivit členských států. ČR bude podporovat navýšení výdajů z rozpočtu EU na vědeckovýzkumné aktivity a na vývoj inovací v případě, že to zajistí intenzivnější spolupráci evropských výzkumných center, posílí se tím efektivní zapojení podniků do evropského výzkumu a vývoje a povede to k lepšímu využití potenciálu evropského vnitřního trhu znalostí. ČR bude současně usilovat o těsnější propojení evropské politiky výzkumu a vývoje s intervencemi politiky soudržnosti.
- ČR bude podporovat realizaci strategických projektů EU (Galileo, GMES), které se opírají o špičkové technologie a mají Unii zajistit komparativní konkurenční výhodu pod podmínkou, že bude zajištěna jejich transparentní realizace a jejich financování bude respektovat zásady řádného finančního řízení.
- V oblasti vzdělávání bude ČR podporovat vyčlenění odpovídajícího objemu finančních prostředků z rozpočtu EU určených na přeshraniční mobilitu učitelů a studentů.
- V oblasti transevropských sítí by Unie měla svoji činnost zaměřit na propojení národních trhů a finanční nástroj TEN-T by se měl soustředit zejména na přesně definované přeshraniční projekty. Financování výstavby vnitrostátní dopravní infrastruktury by dle ČR mělo zůstat primární odpovědností členských států, přičemž kohezní země budou moci využívat financování z Fondu soudržnosti. ČR souhlasí se zlepšením koordinace dostupných finančních nástrojů k podpoře TEN-T a se zajištěním vyššího využívání

finančních instrumentů EIB, nebude však souhlasit s vytvořením jednotného dopravního fondu.

- Česká republika považuje nastavení a realizaci politik v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí za primární odpovědnost členských států, Unie v této oblasti sehrává především úlohu koordinátora. V oblasti zaměstnanosti a sociální soudržnosti by měl i nadále sehrávat důležitou úlohu Evropský sociální fond. ČR nebude podporovat zachování či dokonce posílení finančních prostředků na Globalizační fond, neboť jeho zaměření nesplňuje princip subsidiarity a nespojuje s fungováním vnitřního trhu EU.

Klimatická změna a energetická bezpečnost

Mezi hlavní politické priority EU by z hlediska ČR mělo patřit také zajištění energetické bezpečnosti a boj s klimatickou změnou, neboť tyto problémy mají celoevropský, resp. globální charakter a EU má při jejich řešení mnohem silnější pozici než jednotlivé členské státy. Hlavním nástrojem jejich řešení však musí i do budoucna zůstat nefinanční nástroje (emisní normy, standardy energetické účinnosti, obchodování s emisemi, koordinace národních přístupů, liberalizace energetiky...).

- Pokud jde o fyzické propojení vnitřního trhu, musí hlavní odpovědnost za investice do budování a modernizace energetických sítí i nadále spočívat na soukromých zdrojích, případně s využitím záruk či úvěrů od EIB. Při financování energetického výzkumu a vývoje nových nízkouhlíkových technologií by měl naopak významnou úlohu sehrávat rozpočet EU.
- Ostatní politiky EU, včetně politiky soudržnosti a zemědělské politiky, musí i nadále přispívat k podpoře cílů energetické politiky EU i stanovených cílů v oblasti boje s klimatickou změnou. V nadcházejícím období by měla být posílena role vnějších vztahů při prosazování zájmů EU v oblasti energetické bezpečnosti.
- Pokud jde o financování nákladů spojených s podporou rozvojových zemí v boji s klimatickou změnou, je ČR otevřena možnosti využít vedle bilaterálních nástrojů také rozpočtu EU. ČR nebude podporovat vznik společného fondu mimo rozpočet EU.

Vnitřní bezpečnost

ČR obecně podporuje, aby současně s postupným nárůstem významu oblasti spravedlnosti a vnitra v rámci EU docházelo v souladu s principem subsidiarity k postupnému přiměřenému navyšování výdajů pro tuto oblast. Současně však nesmí být opomíjena výlučná odpovědnost členských států za zajištění bezpečnosti na jejich území a za ochranu vnější hranice EU.

- ČR podporuje další rozvíjení globálního přístupu k migraci a vytváření společné migrační politiky EU. V této souvislosti budeme zejména podporovat posílení spolupráce EU s africkými zeměmi a se zeměmi východní a jihovýchodní Evropy, které představují hlavní zdrojové a tranzitní země.
- V kontextu rozvoje společné azylové a migrační politiky EU považuje ČR za nezbytné zajistit adekvátní samostatné financování, jak tzv. vnějších aktivit, tak i vnitřních aktivit členských států a spolupráce mezi nimi.
- ČR bude podporovat větší diferenciaci evropských finančních prostředků i do jiných oblastí, než jsou ochrana vnější hranice a řízení migrace, zejména se jedná o oblasti policejní a soudní spolupráce a potírání a prevence kriminality.
- Plnění Stockholmského programu má přinést usnadňování a posilování justiční spolupráce v občanskoprávních a trestních věcech a dosažení vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech, ČR bude proto podporovat dostatečné prostředky na

financování vzdělávání a výměnných programů pro soudce a státní zástupce financované jak z národních prostředků, tak z evropského rozpočtu. ČR by také uvítala vytvoření nového nástroje určeného na podporu horizontálních projektů e-Justice, které slouží k propojování rejstříků členských států.

Vnější vztahy

S ohledem na rozsah výzev, kterým čelí třetí státy (boj s chudobou, ozbrojené konflikty, přírodní katastrofy...) i které se bezprostředně týkají teritoria EU (boj proti nelegální migraci, terorismu a organizovanému zločinu či zajištění bezpečnosti energetických dodávek) bude se ČR zasazovat, aby EU měla k dispozici jak vhodné nástroje, tak i dostatečné finanční zdroje, které v kombinaci s národními prostředky napomohou na tyto výzvy adekvátně reagovat. Důraz bude ČR klást zejména na následující priority:

- udržení dynamiky procesu rozšiřování EU - hlavní prioritou ČR v oblasti vnějších vztahů bude další podpora kandidátských a potenciálních kandidátských zemí;
- posílení východní dimenze evropské politiky sousedství - z hlediska řešení nových výzev by sousedská politika EU měla směřovat k ustanovení strategických partnerství v oblastech společného zájmu jako je energetika, životní prostředí či migrace;
- posílení role EU ve světě - ČR bude podporovat další posilování role EU jakožto globálního hráče a viditelného subjektu globální diplomacie, k čemuž bude nutné zajistit odpovídající rozpočet pro Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a vytvořit dostatečné kapacity pro Evropskou službu pro vnější činnost;
- efektivnější boj s chudobou ve světě a podpora rozvoje - ČR je přesvědčena, že boj s chudobou a podpora stability, demokracie a ochrana lidských práv ve třetích zemích mohou výrazně přispět ke zmírnění migračních tlaků a bezpečnostních hrozeb pro EU. Z hlediska lepší koordinace mezi nástroji EU bude ČR usilovat o další harmonizaci pravidel pro využívání Evropského rozvojového fondu s pravidly ostatních nástrojů EU. Při zachování stávajících modalit fungování a financování však ČR nebude podporovat jeho začlenění do rozpočtu EU.